

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева С., Арістова Н., Малихін О., Попов Р. (2022). Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. *Актуальні питання у сучасній науці*, 1(1), 339–347.
2. Малихін О., Арістова Н., Рогова В. (2022). Мінімізація освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану: змішане навчання. *Український педагогічний журнал*, 3, 68–76. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-3-68-76>.
3. Топузов О. М. (2021). Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка.
4. Топузов О. М. (2018). Соціальне співробітництво в системі загальної середньої освіти. *Український педагогічний журнал*, 3, 47–59.
5. Malykhin, O., Aristova, N., & Bondarchuk, J. (2022). Providing Quality Education to School-Age Children in Times of War in Ukraine: A Netnographic Analysis. *The New Educational Review*, 69, 180–190. doi: <https://doi.org/10.15804/tner.2022.69.3.14>.
6. Malykhin, O., Aristova, N., & Kalinina, L. (2022). Schoolteachers-Parents Interactions amid Distance and Blended Learning: Two-Year Experience of Overcoming Negative Influences of COvid-19. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 454–464. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6858>.
7. Topuzov O., Malykhin O., & Aristova N. (2021). System of psychological and didactic tasks players in the educational process face in the paradigm “teachers–schoolchildren–parents” amid the Covid-19 pandemic. *Education: Modern Discourses*, 4, 23–31.
8. United Nations Children’s Fund. (2022a). How to recognize size of distress in children. Retrieved from <https://www.unicef.org/parenting/child-care/how-to-recognize-signs-of-distress>.
9. United Nations Children’s Fund. (2022b). How to recognize stress in adolescents. Retrieved from <https://www.unicef.org/ukraine/en/stories/teens-stress>.

Грищенко І. В.

*ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)*

Арістова Н. О.

*Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)*

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення російських військ на територію України радикально змінило життя українців: нищиться економічна, соціальна і культурна сфери життєдіяльності, руйнується соціальна рівновага, щоденні стресові фактори деформують емоційний стан людей, деструктивно впливають на міжособистіні зв’язки, вносять зміни у міграційні процеси, впливають на свободу тощо.

Перед освітянською спільнотою постали нові виклики, пов'язані з необхідністю дотримання заходів безпеки життєдіяльності, проведення роз'яснювальної роботи щодо дій під час обстрілів, при виявленні вибухових предметів, задіявання основ психологічної та медичної допомоги і т.д., а також проведення освітнього процесу у надскладних умовах. Основним завданням викладачів полягає у підтримці належного рівня якості викладання. Звичайно, освітянам доводиться враховувати значне психологічне навантаження учасників освітнього процесу, зниження здатності концентрації уваги. Через загрозу життю частині студентів довелося вимушено переміститися до безпечніших міст і місць України, частина перемістилася за межі країни, але усі мають бажання продовжувати здобувати освіту в українських ЗВО.

Залежно від безпекової ситуації у більшості вищих навчальних закладів освітній процес відбувається у дистанційному або у змішаному форматі із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Набутий досвід віддаленого або дистанційного навчання під час карантинних обмежень для запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 дозволив максимально швидко зреагувати на виклики безпекові виклики сьогодення. Нині для здійснення освітнього процесу важливим є належний рівень володіння технологіями і методами дистанційного навчання викладачами та відповідний рівень вмотивованості студентів. Наразі актуальним є синхронний та асинхронний режим навчання, які сприяють налагодженню процесу викладання і навчання. Цьому сприяє розвиток дистанційних технологій.

Розвиток сучасних інформаційних технологій дозволяє це зробити мобільно, у зручний часовий період для людини, яка навчається. Звичайно, тут значну роль відіграє вмотивованість студента, самостійність та організованість. Важливими критеріями у процесі формування мотивації вивчення іноземної мови є наявність пізнавальних мотивів, постановка і досягнення завдань, цілей, отримання позитивних емоцій у процесі навчання, бажання отримувати знання, вміння застосовувати їх на практиці (Арістова, 2015, 161). Додатковим аргументом на користь необхідності та важливості вивчення іноземних мов стала вимушена масова еміграція українців до закордонних країн.

Також змінюється роль викладача, відбуваються зміни у підходах до проведення лекційних, практичних занять тощо. Наприклад, викладачі-практики діляться власним досвідом структурування лекційного заняття з навчальних дисциплін кримінально-правового циклу, відмовляючись від класичного варіанту, передбачається зміна видів активності, тримати увагу слухачів (Будяченко, 2022, 50-52). При правильній організації навчального процесу теоретична частина може бути опрацьована самостійно (у вигляді тексту, відеозапису і т.д.), а безпосередньо на занятті відбувається колективне обговорення, взаємодія у рамках обговорюваної теми, відстеження прогресу, питань для обговорення тощо.

Особливістю викладання іноземної мови у ЗВО пов'язане з метою цієї навчальної дисципліни – формуванням іншомовної комунікативної компетентності студентів. То ж у цій роботі викладачі-мовники акцентують свою увагу на цьому аспекті своєї професійної діяльності, враховують специфіку іноземної мови як навчальної дисципліни.

Ресурси дистанційного навчання дозволяють викладачам іноземних мов задіювати різноманітні інструменти для створення інтерактивних завдань та онлайн-вправ. Активне використання досягнень новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, залучення до навчального процесу прогресивних технологій дозволяє сучасному викладачеві досягнути поставленої мети, зацікавити студентів своєю дисципліною, застосовувати на практиці новітні методи навчання студентів (Грищенко, 2019, 29). Наприклад, за допомогою конструктора інтерактивних навчальних матеріалів *LiveWorksheets* можна легко створити інтерактивні картки, робочий зошит, використавши свої розробки. Мобільний інструмент для створення інтерактивних книг *Book Creator* має можливість розмістити зображення, відео- та аудіо-матеріали тощо. Багатофункціональний інструмент для створення дидактичних ігор *Wordwall.net* дозволяє створювати власні інтерактивні та друковані навчальні матеріали. Сервіс *Quizizz* для створення різноманітних вікторин, флеш-карток, відповідає сучасній тенденції гейміфікації навчального процесу, є засобом підвищення зацікавленості при вивченні іноземної мови. На онлайн-сервісі *LearningApps.org* можна створювати власні інтерактивні вправи, у вільному доступі є велика база завдань, якою можна скористатися, або ж завантажити свої розробки. Мультимедійний ресурс *Padlet* – універсальна дошка, легко інтегрується в навчальний процес, дозволяє створювати, редагувати та зберігати навчальні матеріали, використовується для колективного та індивідуального виконання завдань. Інтерактивна онлайн-дошка *Miro* дозволяє використовувати медіа-файли (картинки, відео, завантажувати файли у форматі PDF і Word), спільна робота над проектами, текстовий та відеочат, пропонується візуальна бібліотека з шаблонами, таблицями, діаграмами, Mind Maps і т.д. (аналогами є *Mindomo*, *Quip*, *Conceptboard* та ін.). Широковідомі та популярні платформи *GoogleMeet*, *Zoom*, окрім можливостей проводити відеоконференції, постійно розширюють можливості, збільшують спектр інструментів для якісного проведення освітнього процесу, наприклад, інтерактивні дошки (*Jamboard*, *Whiteboard*), форми для проведення опитувань, здійснювати пряму трансляцію або ж записувати зустріч, розподіляти учасників на менші групи для обговорення тощо.

Для викладачів є важливим отримання зворотного зв'язку, проведення мініопитування, навіть відстеження настрою аудиторії, у нагоді може стати інтерактивне програмне забезпечення презентацій із зворотнім зв'язком у реальному часі *Mentimeter* та багато інших.

Різнноманітні освітні платформи, онлайн-ресурси, мобільні застосунки і додатки для вивчення іноземних мов раніше не мали настільки широкого

використання. Нині маємо зміни, які привели до активізації використання дистанційних курсів для опанування мовами, якими можуть скористатися самостійно усі охочі. Також ці освітні інтернет-ресурси стануть у пригоді для організації освітнього процесу як для групових онлайн-занять, так і для офлайн-формату. Після повернення до звичного формату проведення занять в аудиторії, у процесі домашнього опрацювання навчальних матеріалів без використання цифрових технологій уже буде складно уявити. То ж інформаційно-технологічні розробки у поєднанні з вмотивованістю студентів мають продемонструвати значні результати у процесі вивчення іноземних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арістова Н. О. (2015). *Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів навчальних закладів : монографія*. Київ: ТОВ «ГЛІФМЕДІЯ». Відновлено з: https://www.researchgate.net/publication/322869236_N_O_Aristova
2. Будяченко О. М. (2022). Досвід проведення лекційних занять із дисциплін кримінально-правового циклу для здобувачів вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року*, С. 49-52.
3. Грищенко, І. В. (2019). Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання української мови як іноземної. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*, 41, 29-31.

Данко А. Ю.
Інститут Педагогіки НАПН України,
(Київ, України)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

В умовах шаленого розвитку суспільства доцільним стає пошук ефективних методів, способів та технологій подачі складного матеріалу простим та зрозумілим способом. Основне їхнє завдання донести матеріал так, щоб його було легко пригадати та відтворити через деякий час, оскільки умови, в яких ми працюємо, живемо та навчаємось складні, тому наразі актуальним є все, що хоча б якось може полегшити нам роботу та навчання.

Сьогодні говоримо про артскрайбінг - процес візуалізації складного сенсу простими образами, при якому промальовування образів відбувається в процесі пояснення. Скрайбінг... Скрайбер... На перший погляд, новоутворений неологізм... Та насправді з цим поняттям ми знайомі з дитинства. За допомогою простих малюнків ми намагалися передати побачене, почуте, певну інформацію, почуття, настрої, емоції. Виявляється,